

‘De ECHTE feministen wonen in IRAN’

Thomas Erdbrink (41) is correspondent in Iran en werkt voor onder andere The *New York Times*, de *NOS* en *Volkskrant Magazine*. Vorig jaar presenteerde hij *Zomergasten*, momenteel is hij bezig met de nieuwe afleveringen van *Onze man in Teheran*, een programma over het land ‘waar niks mag, maar alles kan’. “We hebben al veel gedraaid, begin 2018 is het op tv te zien. Ik ben er wel nerveus over.” Aan OPZIJ vertelt hij over de belangrijkste vrouwen in zijn leven.

DE MOEDER

“Het is niet echt origineel, maar mijn moeder is een belangrijke vrouw in mijn leven. Mijn moeder heet Enna en is nu 71 jaar oud. Voor iedere man geldt dat hoe de band is met je moeder invloed heeft op de manier waarop je met vrouwen omgaat. Ik woonde met mijn ouders en zusje in Leiden. Mijn vader werkte veel, mijn moeder was huisvrouw en voedde ons op. Ze werkte niet, maar was heel actief en betrokken. Zo zette ze met anderen een basisschool op, de Haanstraschool. De lesmethode op die school sluit aan bij hoe ik in het leven sta: openstaan voor anderen en problemen oplossen op een menselijke manier. Het was geen hippieschool hoor, ook al kon niemand lezen en rekenen na zes jaar, haha. Verder zette ze een kunstsociëteit op en gaf Italiaanse les. Ze was er altijd voor ons, daar werden we wel mee verwend. Ik denk dat ze het wel jammer vond dat ze niet werkte, maar dat compenseerde ze door maatschappelijk actief te zijn.

Ik leerde van mijn moeder hoe belangrijk de gemeenschap is. Gelijkheid begint al op straat. Mensen vragen me weleens of ik ben veranderd sinds ik in Iran woon. Mijn antwoord is altijd: ja en nee. Ik heb me natuurlijk aangepast aan het land, maar de grondwaarden die ik van mijn ouders heb meegekregen zijn nooit veranderd.

Door mijn moeder ben ik journalist geworden, ze vond dat altijd een belangrijk beroep.

Mijn moeder was actief, sturend, opiniërend en ondernemend; dit was voor mij normaal en daardoor was ik op zoek naar zo’n soort vrouw. Ik zocht iemand met een sterke mening en die voor iets staat. Misschien niet altijd even makkelijk, maar dat is wel de vrouw voor mij. Na de scheiding van mijn ouders is mijn moeder een restaurant begonnen in Voorschoten. Na tien jaar stopte ze daarmee en nu geeft ze nog les aan statushouders. Ik ben door haar goed in talen geworden. Een andere taal leren is niet moeilijk, het verrijkt je leven.

Ze bewaart al mijn artikelen uit de krant en zal de eerste zijn die tegen me zegt na een tv-optreden: ‘Je zag er niet uit!’. Ze is kritisch, maar dat vind ik een goede eigenschap.

Of ze me mist? Ik ben al zestien jaar weg uit Nederland. Er zijn genoeg zonen die hun ouders misschien één keer per twee maanden zien, en dan wonen ze gewoon in Nederland. Ik denk dat mijn moeder daar wel aan gewend is. We bellen vaak, soms wel om de dag. Ik mis mijn ouders zelf juist wel meer. Ik besef dat de tijd eindig is, ik wil er voor hen zijn.

Ik ben met een Iraanse vrouw getrouwd. Het was voor mijn ouders nooit een probleem dat ik met een vrouw van een andere cultuur ben. Problemen komen nooit door culturen maar door persoonlijkheden. Ik zie mensen als mensen, dat heb ik van mijn moeder geleerd. We kunnen ons goed verplaatsen in anderen, ik denk dat dit bij elk conflict de sleutel tot succes is.

Mijn moeder is een echte dierenvriend. Mijn vrouw Newsha - ook een enorme dierenvriend - vond onlangs een zielige, uitgemergelde Perzische kat in een dierenwinkel hier in Teheran. Die hebben we aan mijn moeder gegeven. De kat is uitgegroeid tot echt een enorm beest.”

DE VROUW

Ik ben veertien jaar getrouwd met Newsha Tavakolian en ben trots op ons huwelijk. Het karakter van Newsha trok me meteen aan. Ze is kritisch, het is een vrouw met een eigen mening en een die haar eigen keuzes maakt. Zo’n vrouw past bij mij. We hadden meteen een klik, ze is

anders dan haar leeftijdgenoten. En niet verrassend: ze heeft een goede band met mijn moeder.

Ik leerde haar kennen tijdens de eclips in Iran in 1999, ik was daar voor werk en zij maakte foto’s. Recent vond ze nog de foto die ze toen had gemaakt van me, niet echt flatteus met zo’n brilletje op m’n hoofd. We raakten bevriend, na een tijdje kwam ze me opzoeken in Leiden. Ze feestte hard mee met de drie oktoberfeesten van mijn stad en toen wist ik: dit is de vrouw van mijn leven.

In Nederland bestaan er echt misvattingen over vrouwen in Iran. Er wordt gedacht dat ze worden uitgehuwelijkt en alleen achter het aanrecht staan. Hier in dit land wonen juist de echte feministen. Ze hebben hier nog wat te knokken. De rechten tussen mannen en vrouwen zijn bijvoorbeeld niet gelijk. Als een vader overlijdt, gaat slechts een achtste van het huis naar zijn vrouw. De helft gaat naar de zoon en wat er dan nog overblijft is voor de dochter. Als een man wil scheiden, kan dit meteen. Maar als een vrouw wil scheiden moet ze met allerlei redenen hiervoor komen. Iran heeft vooral vrouwelijke studenten, en die doen het heel goed, maar vervolgens kunnen ze geen baan krijgen.

Ik vind Newsha een voorbeeld voor velen. Ze is een bekende fotograaf en mensen kijken tegen haar op. Toen ik haar ontmoette, waren er in Iran misschien maar drie vrouwelijke fotografen. Nu zijn het er duizenden. Ze heeft hen geïnspireerd en het pad gebaad. Ze helpt graag

andere mensen, net als mijn moeder eigenlijk, ze geeft gratis lessen fotografie en helpt vrouwen aan werk. Ik bewonder dat ze al die tijd haar integriteit heeft weten te bewaren. Dat is moeilijk in dit land waar ze mensen paaïen of onder druk zetten. Ze is altijd zichzelf en onafhankelijk gebleven. Newsha is zachtaardig, puur en loyaal. Maar ik moet niet verwachten van haar dat ze me een kopje thee komt brengen. Nou, misschien als ik ziek ben. Maar dat vind ik niet erg, ik wil dat ze bereikt wat ze wil bereiken. Dat wil zij omgekeerd ook voor mij. En dan ga ik niet zeiken over eten, ik maak het gewoon zelf. Newsha is een hele goede fotograaf. Ze is aangesloten

platonische manier dan hè. Ik praatte met haar, ze bleek helemaal niet kortaf te zijn en we bleken een zelfde interesse te delen: Iran en het Midden-Oosten. Ze heeft me vanaf dat moment alles geleerd en hielp me de juiste keuzes maken.

Carolien reisde van oorlog naar conflict en interviewde zowel presidenten als rebellenleiders. Ze had een gezin met maar liefst vier jonge kinderen en wist alles te combineren. Die vier kinderen zijn goed terechtgekomen én haar huwelijk was ook nog eens goed. Ik vind haar een voorbeeldvrouw.

Het is echt niet zo dat ik vind dat alle vrouwen met een

‘Newsha is zachtaardig, puur en loyaal. Maar ik moet niet verwachten van haar dat ze me een kopje thee komt brengen. Nou, misschien als ik ziek ben’

Newsha tussen Koningin Máxima en Koning Willem-Alexander toen zij werd onderscheiden met de Grote Prins Claus Prijs

bij Magnum Photos, het hoogste wat je als fotograaf kunt bereiken. Internationale musea hebben werk van haar aangekocht en ze won in 2015 de Grote Prins Claus Prijs. Ze werkt hard en reist veel. Maar ik houd natuurlijk van haar om wie ze is en niet vanwege haar werk.

We proberen elke twee of drie maanden naar Nederland te gaan. Het valt Newsha op dat je in ons land door niemand wordt beoordeeld. Jezelf kunnen zijn, het zijn maar drie woorden, maar er gaat een hele filosofie achter schuil. Het viel mij in Iran juist op dat het tegenovergestelde gold: het draait erom wat anderen van je vinden. Je hebt geen sociaal vangnet, maar wel een familie. Je bent op hen aangewezen. Die mensen hebben een oordeel over je. Mijn posse is de familie van Newsha, we hebben een hele goede band. Verder heb ik natuurlijk ook collega’s en vrienden; ik woon hier al zo lang.”

DE REDACTRICE

“Toen ik stage liep bij *NRC Handelsblad* was er een vrouw op de redactie waar iedereen bang voor was. Het was Carolien Roelants, nu met pensioen maar dertig jaar lang de Midden-Oosten redacteur van *NRC* geweest. Ze schrijft nu nog columnns voor die krant. Carolien is een sterke vrouw. Mensen dachten dat ze kortaf was en durfden niet echt met haar te praten. Ik voelde me meteen tot haar aangetrokken, op een

gezin moeten gaan werken. Ik merk wel dat vrouwen van nu regels maken voor zichzelf dat bepaalde dingen niet kunnen als je kinderen krijgt. Ik denk dat het wel allemaal kan.

Carolien en ik hebben nog steeds contact, we bellen maandelijks. Ik ben dol op haar.”

DE OPVOLGER

“Ik ken Janine Abbring niet, maar ik heb wel een tip voor haar als nieuwe presentatrice van *Zomergasten*. Heb lol. Het is zo geweldig om met zes mensen drie uur lang te praten. Er is altijd zoveel gedoe over het programma, maar het is echt geweldig, je leert er veel van. Zorg dat elke minuut telt en vind het leuk.

Het was een leuke baan, maar ik moest ermee stoppen omdat het anders veel te druk werd. Trump werd gekozen als president en er kwam veel druk op Iran. Ik werk voor *The New York Times*, heb een column in *Volkskrant Magazine* en draai tussendoor ook nog voor *Onze man*. Het was gewoon te veel en als ik niet zou stoppen zou ik een van die banen gedwongen verliezen.

Als presentator had ik vorig jaar slechts één eis: ik wil drie vrouwen als gast. Eigenlijk wel vreemd, slechts een keer eerder in de 28 jaar dat het programma bestaat waren er drie vrouwelijke gasten. Ik kon natuurlijk niet vanuit een land dat bekendstaat om de gelijkheid terug gaan naar Iran en daar vertellen dat er meer mannen dan vrouwen in mijn programma zaten.”